

SODBA SODIŠČA (drugi senat)
z dne 7. julija 2005*

V zadevi C-208/03 P,

zaradi pritožbe na podlagi člena 56 Statuta Sodišča, vložena 10. maja 2003,

Jean-Marie Le Pen, stanujoč v Saint-Cloudu (Francija), ki ga zastopa F. Wagner, odvetnik,

pritožnik,

drugi stranki v postopku sta

Evropski parlament, ki ga zastopata H. Krück in C. Karamarcos, zastopnika, z naslovom za vročanje v Luxembourg,

tožena stranka na prvi stopnji,

* Jezik postopka: francoščina.

Francoska republika, ki jo zastopajo R. Abraham in G. de Bergues ter L. Bernheim, zastopniki,

intervenientka na prvi stopnji,

SODIŠČE (drugi senat),

v sestavi C. W. A. Timmermans (poročevalec), predsednik senata, R. Silva de Lapuerta, sodnica, J. Makarczyk, P. Kūris in G. Arestis, sodniki,

generalni pravobranilec: F. G. Jacobs,
sodni tajnik: R. Grass,

na podlagi pisnega postopka,

po predstavitvi sklepnih predlogov generalnega pravobranilca na obravnavi
27. januarja 2005

izreka naslednjo

Sodbo

- ¹ J.-M. Le Pen s pritožbo predlaga razveljavitev sodbe Sodišča prve stopnje Evropskih skupnosti z dne 10. aprila 2003 v zadevi Le Pen proti Parlamentu (T-353/00, Recueil, str. II-1729, v nadaljevanju: izpodbijana sodba), s katero je to kot nedopustno zavrglo

tožbo, ki jo je vložil za razglasitev ničnosti odločitve predsednice Evropskega parlamenta, sprejete v obliki izjave z dne 23. oktobra 2000 o prenehanju njegovega mandata kot člana Parlamenta (v nadaljevanju: sporni akt).

- 2 J.-M. Le Pen je z ločeno vlogo, vpisano v vpisnik v sodnem tajništvu 10. junija 2003, na podlagi členov 242 ES in 243 ES vložil tudi predlog za odložitev izvršitve spornega akta. Ta predlog je bil zavrnjen s sklepom predsednika Sodišča z dne 31. julija 2003 v zadevi Le Pen proti Parlamentu (C-208/03 P-R, Recueil, str. I-7939).

Pravni okvir

Pravo Skupnosti

Pogodba ES

- 3 V členu 190(4) ES je določeno, da bo Evropski parlament pripravil predlog za splošne neposredne volitve svojih članov po enotnem postopku v vseh državah članicah ali v skladu z načeli, ki so skupna vsem državam članicam, in da bo Svet Evropske unije po privolitvi Evropskega parlamenta, ki odloča z večino svojih članov, soglasno sprejel ustrezne določbe in jih priporočil državam članicam v sprejetje skladno z njihovimi ustavnimi pravili.

Akt iz leta 1976

- 4 Svet je 20. septembra 1976 sprejel Sklep 76/787/ESPJ, EGS, Euratom, ki je povezan z Aktom o volitvah predstavnikov Skupščine s splošnimi neposrednimi volitvami (UL L 278, str. 1), ki je del Priloge k navedenemu sklepu (v nadaljevanju v njegovi prvotni različici: Akt iz leta 1976).
- 5 V skladu s členom 3(1) Akta iz leta 1976 so člani Parlamenta „izvoljeni za dobo petih let“.
- 6 V členu 6(1) Akta iz leta 1976 so našteje funkcije, ki niso združljive s funkcijo člana Parlamenta, v členu 6(2) pa je določeno, da „lahko vsaka država članica pod pogoji iz člena 7(2) določi pravila glede nezdružljivosti na nacionalni ravni“. V skladu s členom 6(3) člane Parlamenta, za katere se med mandatom uporabljata odstavka 1 in 2, „zamenjajo v skladu s členom 12“.
- 7 V členu 7(1) Akta iz leta 1976 je navedeno, da izdelava predloga za enotni volilni postopek spada v pristojnost Parlamenta, vendar do datuma dejstev v sporu tovrsten postopek še ni bil sprejet.
- 8 V skladu s členom 7(2) Akta iz leta 1976 velja:

„Do začetka veljavnosti enotnega volilnega postopka in ob upoštevanju drugih določb tega akta urejajo volilni postopek v vsaki državi članici njeni nacionalni predpisi“.

9 V členu 11 Akta iz leta 1976 je določeno:

„Do začetka veljavnosti enotnega volilnega postopka iz člena 7(1) [Parlament] potrdi mandate predstavnikov. V ta namen se seznanjeni z uradno razglašeni izidi v državah članicah in odloča o morebitnih ugovorih na podlagi določb tega akta, z izjemo nacionalnih določb, na katere se akt sklicuje.“

10 V členu 12 Akta iz leta 1976 je določeno:

„1. Do začetka veljavnosti enotnega volilnega postopka iz člena 7(1) in ob upoštevanju drugih določb tega akta vsaka država članica določi ustrezne postopke za zapolnjevanje sedežev, ki so se sprostili med petletnim mandatom iz člena 3, za preostanek te dobe.

2. Kadar se sedež sprostijo na podlagi veljavnih nacionalnih predpisov države članice, ta obvesti [Parlament], ki to dejstvo upošteva.

V vseh drugih primerih [Parlament] ugotovi, da se je sedež sprostil, in o tem obvesti državo članico.“

Poslovnik Parlamenta

- 11 V različici člena 7 Poslovnika Parlamenta, ki je veljala na dan dejstev iz spora (UL 1999, L 202, str. 1), z naslovom „Preverjanje veljavnosti mandatov poslancev“ je bilo določeno:

„1. Parlament na podlagi poročila pristojnega odbora nemudoma preveri veljavnost mandatov poslancev in odloči o veljavnosti mandatov vseh novoizvoljenih poslancev ter morebitnih ugovorih, ki so nanj naslovljeni na podlagi določb [Akta iz leta 1976], z izjemo ugovorov na podlagi nacionalne volilne zakonodaje.

[...]

4. Odbor zagotovi, da organi držav članic ali Unije Parlamentu nemudoma posredujejo vse informacije, ki lahko vplivajo na opravljanje nalog poslanca Evropskega parlamenta ali na vrstni red nadomestnih kandidatov, in v primeru imenovanja navedejo dan začetka veljavnosti.

Če pristojni organi držav članic začnejo postopek, ki ima lahko za posledico prenehanje mandata poslanca, jih predsednik prosi, naj ga o stanju postopka redno obveščajo. Zadevo posreduje pristojnemu odboru. Na predlog tega odbora lahko Parlament v zvezi z navedenim sprejme stališče.

5. Dokler Parlament ne preveri veljavnosti mandata poslanca oziroma ne odloči o morebitnem sporu, se poslanec polnopravno udeležuje sej Parlamenta in njegovih teles.

[...]“

12 V členu 8 tega poslovnika o „[T]rajanj[u] mandata poslancev“ je bilo poleg tega navedeno:

„1. Mandat poslancu začne in preneha v skladu z [Aktom iz leta 1976]. Preneha tudi v primeru smrti ali odstopa.

[...]

6. Za dan prenehanja mandata in dan začetka veljavnosti sprostitev sedeža se šteje:

- v primeru odstopa: dan, ko Parlament potrdi sprostitev sedeža v skladu z obvestilom o odstopu;
- v primeru imenovanja na funkcijo, ki ni združljiva s funkcijo poslanca Evropskega parlamenta glede na nacionalni zakon o volitvah ali glede na člen 6 [Akta iz leta 1976]: dan, ki so ga sporočili pristojni organi držav članic ali Unije.

[...]

8. Vsi spori v zvezi z veljavnostjo imenovanja poslanca, čigar mandat je bil že preverjen, se posredujejo pristojnemu odboru, ki Parlamentu poroča nemudoma in najpozneje do začetka naslednjega zasedanja.

9. Kadar kaže, da sprejetje ali prenehanje mandata temelji na netočnosti ali neveljavnem soglasju, si Parlament pridržuje pravico, da obravnavano imenovanje razglasi za neveljavno oziroma zavrne potrditev sprostitev sedeža.“

Nacionalno pravo

- ¹³ V skladu s členom 5 zakona št. 77-729 z dne 7. julija 1977 o volitvah predstavnikov Skupščine Evropskih skupnosti (JORF z dne 8. julija 1977, str. 3579) v različici, ki se uporablja za spor (v nadaljevanju: zakon iz leta 1977):

„Členi od LO 127 do LO 130-1 volilnega zakonika se uporabljajo za volitve [članov Evropskega parlamenta]. [...]

Z izgubo pasivne volilne pravice, če se zgodi med mandatom, mandat preneha. Izguba pasivne volilne pravice se potrdi z odlokom.“

14 V členu 25 zakona iz leta 1977 je navedeno:

„Vsak volivec lahko v desetih dneh po razglasitvi rezultatov glasovanja in v zvezi s katero koli zadevo, ki se nanaša na uporabo tega zakona, izpodbija izvolitev [članov Evropskega parlamenta] pri Conseil d'État, ki odloča o sporih. Odločitev se sprejme na plenarnem zasedanju.

Tožba nima odločilnega učinka.“

Dejansko stanje in postopek pred Sodiščem prve stopnje

15 Kot izhaja iz spisa, predloženega Sodišču, je spor, ki je privedel do tožbe pred Sodiščem prve stopnje, nastal zaradi kazenske obsodbe pritožnika, ki jo je izrekla francoska sodna oblast, in posledic, ki jih ima po francoskem pravu taka obsodba za opravljanje volilnih mandatov in zlasti za mandat predstavnika Evropskega parlamenta.

16 Tribunal correctionnel de Versailles (Francija) je J.-M. Le Pena, ki je bil za člana Parlamenta izvoljen 13. junija 1999, pred tem s sodbo z dne 2. aprila 1998 spoznalo za krivega nasilja in javne razžalitve, nato je bil v pritožbenem postopku spoznan za krivega nasilja nad nosilcem javne oblasti, ki je opravljal svoje dolžnosti, ko je bil status žrtve storilcu tega nasilja očiten ali znan. Za to kaznivo dejanje, za katero je določena kazen v členu 222-13, prvi odstavek, točka 4, francoskega kazenskega zakonika, je bil pritožnik s sodbo cour d'appel de Versailles z dne 17. novembra 1998 obsojen na tri mesece pogojnega zapora in plačilo globe v višini 5000 FRF. Kot dodatno kazen je to sodišče izreklo tudi enoletno prepoved pravic, določenih v členu 131-26 tega zakonika, vendar je bila ta prepoved omejena na pasivno volilno pravico.

- 17 Ker je bila pritožba, ki jo je pritožnik vložil zoper navedeno sodbo, zavrtnjena s sodbo Cour de cassation (Francija) z dne 23. novembra 1999, je predsednik vlade v skladu s členom 5, drugi odstavek, zakona iz leta 1977 z odlokom z dne 31. marca 2000 potrdil, da „J.-M. Le Pen zaradi izgube njegove pasivne volilne pravice preneha mandat predstavnika Evropskega parlamenta“. Generalni sekretar francoskega ministrstva za zunanje zadeve je z dopisom z dne 5. aprila 2000 o tem odloku obvestil pritožnika in predsednico Evropskega parlamenta, ki je na plenarnem zasedanju 3. maja 2000 o tem obvestila člane Parlamenta in napovedala, da namerava spis o prenehanju mandata J.-M. Le Pena predložiti odboru za pravne zadeve in notranji trg (v nadaljevanju: odbor za pravne zadeve) v skladu s členom 7(4), drugi pododstavek, Poslovnika Parlamenta.
- 18 Odbor za pravne zadeve je veljavnost mandata pritožnika preveril na svojih za javnost zaprtih sestankih 4., 15. in 16. maja 2000. Po koncu zadnjega sestanka je predsednica tega odbora poslala predsednici Parlamenta dopis z naslednjo vsebino:

„Spoštovana predsednica,

odbor za pravne zadeve je na sestanku 16. maja 2000 nadaljeval preučitev položaja J.-M. Le Pena. Odbor se zaveda, da je odlok predsednika vlade Francoske republike, o katerem je bil J.-M. Le Pen obveščen 5. aprila 2000 in ki je bil 22. aprila 2000 objavljen v *Uradnem listu Francoske republike*, postal izvršljiv. Vendar je odbor poudaril, da ima J.-M. Le Pen, kot je navedeno v dopisu, s katerim je bil obveščen o odloku, možnost, da na Conseil d'État vložijo tožbo, ki ji lahko priloži prošnjo za odložitev izvršitve odloka.

Odbor je glede na včerajšnje odločitev, da za zdaj Parlamentu priporoča, naj uradno ne upošteva odloka, ki zadeva J.-M. Le Pena, preučil mogoče nadaljnje korake. V

podporo te odločitve je bil kot precedenčni primer naveden primer g. Tapieja, po katerem se je treba zgledovati in iz katerega izhaja, da bi moral Evropski parlament uradno upoštevati odlok o prenehanju šele po izteku roka za vložitev tožbe na Conseil d'État oziroma po njegovi odločitvi.“

- 19 Predsednica Parlamenta je na plenarnem zasedanju 18. maja 2000 prebrala ta dopis in napovedala, da namerava „upoštevati mnenje odbora za pravne zadeve“.
- 20 Predsednica Parlamenta je z dopisom z dne 9. junija 2000 obvestila ministra za zunanje zadeve, g. Védrina, in ministra, pristojnega za evropske zadeve, g. Moscovicija, o dejstvu, da „bo Evropski parlament zaradi nepreklicnega prenehanja mandata [...] odlok [z dne 31. marca 2000] uradno upošteval šele po izteku roka za vložitev tožbe [na] Conseil d'État oziroma po njegovi odločitvi“.
- 21 Francoski organi so ostro nasprotovali stališču Parlamenta in trdili, da Parlament s takim ravnanjem krši člen 12(2) Akta iz leta 1976 in da z navedenim razlogom nikakor ni mogoče upravičiti take kršitve, vendar to nasprotovanje ni imelo učinka.
- 22 Predsednica Parlamenta je z dopisom z dne 16. junija 2000 potrdila, da „bo Parlament upošteval prenehanje mandata J.-M. Le Pena [še, ko bo odlok z dne 31. marca 2000 dokončen]“, kar se še ni zgodilo, ker je pritožnik 5. junija 2000 na

Conseil d'État vložil tožbo za razglasitev ničnosti navedenega odloka. To stališče je utemeljila s sklicevanjem na primer g. Tapieja kot na precedenčni primer in na zahtevo po pravni varnosti.

- 23 Tožba J.-M. Le Pena je bila z odločbo Conseil d'État z dne 6. oktobra 2000 zavržena. Zato sta g. Védrine in g. Moscovici 12. oktobra 2000 predsednici Parlamenta poslala dopis, v katerem sta vztrajala pri dejstvu, da je francoska vlada vedno „ostro nasprotovala“ stališču Parlamenta, da bo počakal na odločitev navedenega sodišča o tožbi, ki jo je pritožnik vložil zoper odlok z dne 31. marca 2000 – stališču, o katerem je ta vlada menila, da je v nasprotju z „besedilom in duhom Akta iz leta 1976“, in Parlament pozvala, naj „ravna v skladu s pravom Skupnosti“ in naj njegova predsednica čim prej upošteva prenehanje mandata J.-M. Le Pena.
- 24 Predsednica Parlamenta je z dopisom z dne 20. oktobra 2000 obvestila pritožnika, da je prejšnji dan prejela uradno obvestilo francoskih organov o odločitvi Conseil d'État in da bo v skladu s Poslovníkom Parlamenta in Aktom iz leta 1976 „odlok [z dne 31. marca 2000] upoštevala na nadaljevanju plenarnega zasedanja 23. oktobra“ 2000.
- 25 J.-M. Le Pen je z dopisom z dne 23. oktobra 2000 obvestil predsednico Parlamenta, da izpodbija veljavnost zgoraj navedene odločitve Conseil d'État, ker v nasprotju s členom 25 zakona iz leta 1977 ni bila sprejeta na plenarnem zasedanju tega sodišča, in da je pri predsedniku Francoske republike vložil prošnjo za pomilostitev in pri Evropskem sodišču za človekove pravice prošnjo za odložitev izvršitve prenehanja svojega mandata. Zato je J.-M. Le Pen zaprosil, naj se odbor za pravne zadeve ponovno sestane in naj ga zasliši, preden Parlament potrdi odlok z dne 31. marca 2000.

- 26 Predsednica Parlamenta tej prošnji ni ugodila. Glede na zapisnik plenarnega zasedanja z dne 23. oktobra 2000 je pod točko dnevnega reda z naslovom „Obvestilo predsednice“ izjavila naslednje:

„Obveščam vas, da sem v četrtek, 19. oktobra 2000, prejela uradno obvestilo pristojnih organov Francoske republike o sodbi Conseil d'État z dne 6. oktobra 2000, s katero je bila zavrnjena tožba, ki jo je J.-M. Le Pen vložil zoper odlok francoskega predsednika vlade z dne 31. marca 2000 o prenehanju njegovega mandata predstavnika v Evropskem parlamentu.

Obveščam vas, da sem medtem prejela kopijo prošnje za pomilostitev, ki so jo v korist J.-M. Le Pena predsedniku Republike Jacquesu Chiracu predložili Charles de Gaulle, Carl Lang, Jean-Claude Martinez in Bruno Gollnisch.“

- 27 Po tej izjavi je predsednica Parlamenta dala besedo predsednici odbora za pravne zadeve, ki je izjavila:

„Spoštovana predsednica, [odbor za pravne zadeve] je po posvetu na sestankih 15. in 16. maja letos sklenil, da priporoči odlož

itev uradnega obvestila na plenarnem zasedanju o potrditvi Parlamenta glede prenehanja mandata J.-M. Le Pena. Poudarjam, da je odbor za pravne zadeve priporočil odložitev tega uradnega obvestila do izteka roka, ki ga je J.-M. Le Pen imel na voljo za vložitev tožbe na francosko Conseil d'État oziroma do njegove odločitve. Tu citiram besedilo dopisa z dne 17. maja, ki ste ga, spoštovana predsednica, prebrali pred Skupščino.

Kot ste navedli, je Conseil d'État to tožbo zavrnilo in nas o tem ustrezno obvestilo. Zato ni več razloga za odlaganje tega obvestila pred Skupščino, ki je obvezujoče na podlagi primarne zakonodaje, natančneje člena 12(2) [Akta iz leta 1976].

Prošnja za pomilostitev, ki ste jo navedli, spoštovana predsednica, tega položaja ne spremeni, ker ne gre za pravno sredstvo. Kot pove že ime, je to akt državne oblasti, ki se ne nanaša na odlok francoske vlade, ki ga je v skladu s priporočilom odbora za pravne zadeve treba sporočiti na plenarnem zasedanju.“

28 Po tem posredovanju je besedo prevzela predsednica Parlamenta in izjavila:

„Evropski parlament v skladu s členom 12(2) [Akta iz leta 1976] upošteva uradno obvestilo francoske vlade o prenehanju mandata J.-M. Le Pena.“

29 Nato je pritožnika pozvala, naj zapusti dvorano, in prekinila zasedanje, da bi olajšala njegov odhod.

30 Predsednica parlamenta je z dopisom z dne 27. oktobra 2000 obvestila francoskega ministra za zunanje zadeve, da je Parlament „upošteval“ prenehanje mandata J.-M. Le Pena, in ministra pozvala, naj ji v skladu s členom 12(1) Akta iz leta 1976 sporoči ime osebe, ki je poklicana za zapolnitev prostega sedeža.

- 31 Minister je z dopisom z dne 13. novembra 2000 odgovoril, da „[naj] bi J.-M. Le Pen v imenu liste Front national za evropske volitve nasledila Marie-France Stirbois“.
- 32 V teh okoliščinah je J.-M. Le Pen 21. novembra 2000 v sodnem tajništvu Sodišča prve stopnje vložil tožbo za razglasitev ničnosti spornega akta. Z ločeno vlogo, vpisano v navedenem sodnem tajništvu istega dne, je pritožnik vložil predlog za odložitev izvršitve tega akta.
- 33 Predsednik Sodišča prve stopnje je s sklepom z dne 26. januarja 2001 v zadevi Le Pen proti Parlamentu (T-353/00 R, Recueil, str. II-125) ugodil temu predlogu in ukazal odložitev izvršitve „odločitve, ki jo je predsednica Evropskega parlamenta sprejela 23. oktobra 2000 v obliki izjave, če pomeni odločitev Evropskega parlamenta, s katero je ta upošteval prenehanje mandata pritožnika kot člana Evropskega parlamenta“. Zato je bila J.-M. Le Pen uvrščena v funkcijo člana Parlamenta in je spet zasedel sedež, ki ga je sprostil 23. oktobra 2000.
- 34 Vendar je Sodišče prve stopnje z izpodbijano sodbo zavrglo tožbo J.-M. Le Pena kot nedopustno in mu naložilo plačilo svojih stroškov in stroškov Parlamenta, nastalih v postopku v glavni stvari in postopku za izdajo začasne odredbe.

Izpodbijana sodba

- 35 Sodišče prve stopnje se je, da bi prišlo do tega sklepa, ki ga podpirata Parlament in Francoska republika, ki ji je bila dovoljena intervencija v podporo predlogom te institucije, v bistvu oprlo na dejstvo, da sporni akt zaradi svoje posebnosti ne more

biti predmet ničnostne tožbe na podlagi člena 230 ES. V zvezi s tem je Sodišče prve stopnje odločilo zlasti:

„77 Spomniti je treba, da v skladu z ustaljeno sodno prakso le ukrepi, ki povzročijo zavezujoče pravne učinke, ki lahko vplivajo na interese pritožnika tako, da bistveno spremenijo njegov pravni položaj, spadajo med akte, ki so lahko predmet ničnostne tožbe v smislu člena 230 ES (sodba Sodišča z dne 11. novembra 1981 v zadevi IBM proti Komisiji, 60/81, Recueil, str. 2639, točka 9, in sodba Sodišča prve stopnje z dne 4. marca 1999 v zadevi Assicurazioni Generali in Unicredito proti Komisiji, T-87/96, Recueil, str. II-203, točka 37). Tako so lahko predmet ničnostne tožbe vsi ukrepi, ki jih sprejmejo institucije in so namenjeni za povzročanje pravnih učinkov, ne glede na njihove značilnosti ali obliko (sodba Sodišča z dne 31. marca 1971 v zadevi Komisija proti Svetu, 22/70, Recueil, str. 263, točka 42).

78 V obravnavanem primeru je [sporni] akt izjava predsednice Parlamenta na plenarnem zasedanju 23. oktobra 2000, po kateri ‚[...] Parlament v skladu s členom 12(2) [Akta iz leta 1976] upošteva uradno obvestilo francoske vlade o prenehanju mandata [pritožnika]‘.

79 Zato je treba preučiti, ali je ta izjava povzročila zavezujoče pravne učinke, ki lahko vplivajo na interese pritožnika tako, da bistveno spremenijo njegov pravni položaj.

80 V zvezi s tem je treba opozoriti na pravni okvir, v katerega spada navedena izjava.

- 81 Nedvomno je, da v času dejstev v glavni stvari ni bil sprejet enotni volilni postopek za volitve članov Evropskega parlamenta.
- 82 Zato so v skladu s členom 7(2) Akta iz leta 1976 volilni postopek za te volitve še vedno urejali nacionalni predpisi v vsaki državi članici.
- 83 Tako izhajajo zlasti iz člena 12(2), prvi pododstavek, Akta iz leta 1976, da se lahko ,na podlagi veljavnih nacionalnih predpisov države članice' sprostijo sedeži članov Evropskega parlamenta.
- 84 Francoska republika je na podlagi Akta iz leta 1976 sprejela predvsem zakon iz leta 1977. V členu 2 tega zakona je določeno, da ,naslov 1. knjige 1. volilnega zakonika in predpisi naslednjih poglavij' urejajo volitve članov Evropskega parlamenta. V členu 5 istega zakona pod poglavjem III [z naslovom] ,Pogoji za pasivno volilno pravico in njeno izgubo, nezdržljivost' je določeno zlasti, da ,se člani od LO 127 do LO 130-1 volilnega zakonika uporabljajo za volitve [članov Evropskega parlamenta], da ,[z] izgubo pasivne volilne pravice, če se zgodi med mandatom, mandat preneha' in da se ,izguba pasivne volilne pravice potrdi z odlokom'.
- 85 V členu 12(2) Akta iz leta 1976 sta navedeni predpostavki glede sprostitve sedeža članov Evropskega parlamenta.
- 86 Prva predpostavka je navedena v prvem pododstavku te določbe in zajema primere, v katerih se sedež sprostijo ,na podlagi veljavnih nacionalnih predpisov'. Druga predpostavka, ki je predvidena v drugem pododstavku iste določbe, se nanaša na sprostitve v ,vseh drugih primerih'.

- 87 V zvezi s tem je treba navesti, da v nasprotju s trditvami pritožnika prva predpostavka nikakor ni omejena na primere nezdružljivosti iz člena 6 Akta iz leta 1976, ampak vključuje tudi primere izgube pasivne volilne pravice. Res je, da je v členu 6(3) Akta iz leta 1976 navedeno, da se člani Evropskega parlamenta, za katere se uporabljata ,odstavka 1 in 2' zamenjajo ,v skladu s členom 12'. Vendar iz tega sklicevanja ni mogoče sklepati, da se zadnjenavedeni člen nanaša samo na primere nezdružljivosti iz člena 6(1) in (2). Poleg tega je treba ugotoviti, da v členu 12 ni sklicevanja na pojem ,nezdružljivost', ampak je uporabljen mnogo širši koncept ,sprostitev [sedeža]'.
- 88 Pri prvi predpostavki, predvideni v členu 12(2) Akta iz leta 1976, je vloga Parlamenta omejena na to, da ,upošteva' sprostitev sedeža zadevne osebe. Pri drugi predpostavki, ki zajema na primer odstop enega od članov Parlamenta, ,Parlament ugotovi, da se je sedež sprostil, in o tem obvesti državo članico'.
- 89 Ker je bil v obravnavanem primeru [sporni] akt sprejet na podlagi člena 12(2), prvi pododstavek, Akta iz leta 1976, je treba določiti doseg postopka ,upoštevanja', določenega v tej določbi.
- 90 V zvezi s tem je treba poudariti, da se postopek ,upoštevanja' ne nanaša na prenehanje mandata zadevne osebe, ampak na preprosto dejstvo, da se je na podlagi nacionalnih predpisov sprostil njen sedež. Z drugimi besedami, vloga Parlamenta ni v ,izvrševanju' prenehanja mandata, kot to trdi pritožnik, ampak je omejena na upoštevanje potrditve sprostitev sedeža, ki so jo opravili že nacionalni organi, to je predhodnega pravnega položaja, izhajajočega izključno iz odločitve teh organov.

- 91 Pristojnost preverjanja, ki jo ima Parlament v tem okviru, je še posebej omejena. V bistvu je zožena na nadzor dejanske sprostitev sedeža zadevne osebe. V nasprotju s trditvijo pritožnika zlasti Parlament ni pristojen za preverjanje upoštevanja postopka, določenega v veljavnem nacionalnem pravu, ali temeljnih pravic zadevne osebe. Za to so namreč izključno pristojna nacionalna sodišča ali po potrebi Evropsko sodišče za človekove pravice. Poleg tega je v zvezi s tem treba spomniti, da je v obravnavanem primeru pritožnik uveljavljal svoje pravice na francoskem Conseil d'État in Evropskem sodišču za človekove pravice. Pripomniti je tudi treba, da Parlament v svojih spisih ali na obravnavi ni nikoli razpolagal s tako široko pristojnostjo za preverjanje, kot jo navaja pritožnik.
- 92 Dodati je treba, da bi tako široka zasnova pristojnosti za preverjanje Parlamenta na podlagi člena 12(2), prvi pododstavek, Akta iz leta 1976, pomenila, da bi ta institucija lahko izrazila pomisleke o sami zakonitosti prenehanja, ki so jih navedli nacionalni organi, in zavrnila upoštevanje sprostitev sedeža, če bi menila, da obstaja nezakonitost. Vendar je samo v členu 8(9) Poslovnika predvidena možnost, da Parlament zavrne sprostitev sedeža, in to zgolj takrat, ko je poklican, da 'potrdi' tako sprostitev, in ko obstaja 'netočnost' ali 'neveljavno soglasje'. Nesmiselno bi bilo, da bi imel Parlament širšo diskrecijsko pravico v primerih, ko mora preprosto upoštevati sprostitev sedeža, ki so jo potrdili nacionalni organi, kot v primerih, ko mora potrditi sprostitev sedeža.
- 93 Te ugotovitve nikakor niso v nasprotju z besedilom člena 7(4), [drugi] pododstavek, Poslovnika [Parlamenta]. Kot pravilno poudarjata Parlament in Francoska republika, se ta določba uporablja 'pred samim prenehanjem' in torej sprostitev sedeža. V njej je namreč določeno, da predsednik Parlamenta zadevo posreduje pristojnemu odboru, 'če pristojni organi držav članic začnejo postopek, ki ima lahko za posledico prenehanje mandata [člana Parlamenta]'. Ko je ta postopek končan in ko so pristojni nacionalni organi potrdili sprostitev

sedeža zadevne osebe, mora Parlament samo še upoštevati to sprostitev v skladu s členom 12(2), prvi pododstavek, Akta iz leta 1976. V skladu z načelom hierarhije predpisov z določbo Pravilnika nikakor ne sme biti povzročeno odstopanje od določb Akta iz leta 1976 in Parlament ne sme dobiti širših pristojnosti, kot jih ima na podlagi tega akta.

- 94 Teh ugotovitev tudi ne more ovreči dejstvo, da je pritožnik do 23. oktobra 2000 še vedno imel sedež v Parlamentu in za to od njega prejemal nadomestila ter da so mu do 24. oktobra 2000 francoski organi plačevali osebni dohodek. Med strankami namreč ni sporno, da je bil odlok z dne 31. marca 2000 izvršljiv. Čeprav Parlament tega odloka ni upošteval takoj, ko so ga francoski organi o njem uradno obvestili, ampak šele pozneje, in je to imelo nekatere praktične posledice za pritožnika, to ne more vplivati na pravne učinke, ki so v skladu s členom 12(2) Akta iz leta 1976 povezani s tem uradnim obvestilom.
- 95 Trditvi pritožnika, da se s členom 5 zakona iz leta 1977 škoduje neodvisnosti Parlamenta in pomeni nedopustno vmešavanje v njegovo delovanje ter da obstaja splošno načelo, na podlagi katerega ‚mora prenehanje razglasiti zadevna parlamentarna skupščina‘, nista utemeljeni. Kot je že bilo navedeno v točki 83 zgoraj, iz člena 12(2), prvi pododstavek, Akta iz leta 1976 namreč izrecno izhaja, da se lahko sedež člana Evropskega parlamenta sprostí ‚na podlagi veljavnih nacionalnih predpisov države članice‘. Ker v času dejstev v glavni stvari ni bil sprejet enotni volilni postopek, sta se v celoti uporabljala ta določba in torej zakon iz leta 1977. Ne glede na razvoj pristojnosti Parlamenta nove pristojnosti ne morejo povzročiti neuporabnosti določb primarnega prava, v katero spada Akt iz leta 1976, če ni izrecne razveljavitve z besedilom iste ravni.

- 96 Iz istih razlogov je trditev pritožnika, ki se nanaša na primarnost prava Skupnosti, popolnoma nepomembna. V obravnavanem primeru namreč ni niti protislovja niti navzkrižja med nacionalnim pravom in pravom Skupnosti.
- 97 Iz vseh navedenih ugotovitev izhaja, da je bil akt, s katerim so bili v obravnavanem primeru povzročeni zavezujoči pravni učinki, ki lahko škodujejo interesom pritožnika, odlok z dne 31. marca 2000. [Sporni] akt ni bil namenjen za povzročitev pravnih učinkov, ločenih od pravnih učinkov tega odloka.
- 98 Ugotoviti je torej treba, da [sporni] akt ne more biti predmet ničnostne tožbe v smislu člena 230 ES. Zato je treba to tožbo zavreči kot nedopustno, ne da bi bilo treba preučiti druge tožbene razloge in trditve v zvezi z dopustnostjo.“

Pritožba

- ³⁶ J.-M. Le Pen s pritožbo v bistvu predlaga Sodišču, naj razveljavi izpodbijano sodbo, ker je bila z njo tožba razglašena za nedopustno, naj tožbo razglasi za dopustno in utemeljeno ter razveljavi sporni akt ali, drugače, zadevo vrne Sodišču prve stopnje, da to odloči o temelju, mu dodeli znesek 7622,45 EUR kot neizterljive stroške in Parlamentu naloži plačilo vseh stroškov postopka.
- ³⁷ Parlament primarno predlaga, naj se pritožba delno zavrže kot nedopustna in delno zavrne kot neutemeljena in naj se pritožniku naloži plačilo stroškov obeh postopkov, vključno s stroški postopka za izdajo začasne odredbe, in podredno, naj se zadeva vrne Sodišču prve stopnje v ponovno odločanje.

- 38 Francoska republika, tako kot Parlament, predlaga, naj se pritožba zavrne in pritožniku naloži plačilo stroškov.

Dopustnost pritožbe

- 39 Parlament in francoska vlada v svojih zadevnih odgovorih na pritožbo trdita, da je velik del pritožbe nedopusten, ker pritožnik samo ponovi tožbene razloge, ki jih je navedel pred Sodiščem prve stopnje, ne da bi natančno opredelil sporne dele izpodbijane sodbe in pravne argumente, na katere se posebej opira njegov predlog za razveljavitev, zato je treba spomniti, da morajo biti v skladu s členom 225 ES, členom 58, prvi odstavek, Statuta Sodišča in členom 112(1)(c) Poslovnika Sodišča v pritožbi jasno navedeni sporni elementi sodbe, katere razveljavitev se zahteva, in tudi pravni argumenti, ki posebej podpirajo ta predlog. V pritožbi te zahteve niso izpolnjene, ker so v njej samo ponovljeni ali dobesečno navedeni razlogi in trditve, ki so že bili predloženi Sodišču prve stopnje, in ne vsebuje navedb, s katerimi bi bila natančneje opredeljena pravna napaka v izpodbijani sodbi (sodbi z dne 4. julija 2000 v zadevi Bergaderm in Goupil proti Komisiji, C-352/98 P, Recueil, str. I-5291, točki 34 in 35, ter z dne 30. septembra 2003 v zadevi Eurocoton in drugi proti Svetu, C-76/01 P, Recueil, str. I-10091, točki 46 in 47).
- 40 Kadar pritožnik izpodbija način, kako je Sodišče prve stopnje razlagalo ali uporabilo pravo Skupnosti, se pravna vprašanja, obravnavana v postopku na prvi stopnji, lahko ponovno obravnavajo v pritožbenem postopku. Če namreč pritožnik na ta način ne bi mogel opreti svojih pritožb na pritožbene razloge in trditve, ki jih je uporabil že pred Sodiščem prve stopnje, bi pritožbeni postopek deloma izgubil svoj pomen (glej zlasti sodbo z dne 6. marca 2003 v zadevi Interporc proti Komisiji, C-41/00 P, Recueil, str. I-2125, točka 17, in sklep z dne 11. novembra 2003 v zadevi Martinez proti Parlamentu, C-488/01 P, Recueil, str. I-13355, točka 39).

- 41 Namen te pritožbe, upoštevane v celoti, je izpodbijati presojo Sodišča prve stopnje v zvezi z različnimi pravnimi vprašanji, ki so mu bila predložena, in zlasti v zvezi z natančnim področjem uporabe Akta iz leta 1976 in izraza „upoštevati“, uporabljenega v členu 12(2), prvi pododstavek, tega akta.
- 42 V teh okoliščinah je ta pritožba dopustna.

Utemeljenost pritožbe

- 43 Pritožnik s pritožbo v bistvu izpodbija razlago člena 12(2) Akta iz leta 1976, ki jo je uporabilo Sodišče prve stopnje, in zlasti ugotovitev tega sodišča iz točke 97 izpodbijane sodbe, da sporni akt ni bil namenjen za povzročitev posebnih pravnih učinkov, ločenih od pravnih učinkov odloka z dne 31. marca 2000. Po mnenju pritožnika je taka ugotovitev v nasprotju s trditvijo iz točk 90 in 91 te sodbe, v skladu s katero ima Parlament „kljub temu“ omejeno pristojnost za preverjanje v primeru, v katerem mora upoštevati potrditev sprostitev sedeža, ki so jo že opravili nacionalni organi, poleg tega pa je z njo spremenjeno tudi področje uporabe člena 12 Akta iz leta 1976.
- 44 Pritožnik, ki v zvezi s tem navaja sodno prakso Sodišča, v skladu s katero se je treba po eni strani bolj posvetiti vsebini kot obliki akta in po drugi strani upoštevati izrecni namen njegovega avtorja, v obravnavanem primeru trdi, da je bil njegov pravni položaj spremenjen s spornim aktom, s tem, da mu je bil odvzet volilni mandat, ne pa z odlokom z dne 31. marca 2000. Poleg tega naj bi to razlago potrjevalo besedilo člena 12(2), prvi pododstavek, Akta iz leta 1976 – v katerem je navedena obveznost

Parlamenta, da „upošteva“ sprostitev sedeža na podlagi nacionalnih predpisov – kot tudi odnos odbora za pravne zadeve in predsednice Parlamenta ter dejstvo, da je do 23. oktobra 2000 pritožnik še vedno imel sedež v Parlamentu in do tega datuma prejemal nadomestila v breme te institucije ter osebni dohodek, ki so mu ga izplačevali francoski organi.

45 Pred preučitvijo področja uporabe člena 12(2) Akta iz leta 1976 je treba takoj zavrniti trditev pritožnika, ki se nanaša na protislovje med razlogi izpodbijane sodbe in zlasti med njenima točkama 91 in 97. Kot je namreč francoska vlada navedla v pisnih stališčih, poleg tega, da izraz „kjub temu“ ni uporabljen nikjer v teh točkah, upoštevanje navedene točke 91, ki jo je pritožnik vzel iz sobesedila in navedel samo delno, nujno vodi do sklepa iz točke 97 navedene sodbe. Tako je Sodišče prve stopnje ravno zato, ker je v točki 91 ugotovilo, da je pristojnost preverjanja Parlamenta še posebej omejena in v bistvu zožena na nadzor dejanske sprostitve sedeža – predvsem brez možnosti preverjanja upoštevanja postopka, določenega v veljavnem nacionalnem pravu, ali temeljnih pravic zadevne osebe – lahko v točki 97 te sodbe sklenilo, da sporni akt ne povzroča lastnih pravnih učinkov, ločenih od pravnih učinkov odloka z dne 31. marca 2000.

46 Kar zadeva bistveno trditev pritožnika, ki se nanaša na spremembo področja uporabe člena 12(2) Akta iz leta 1976 in napačno presojo Sodišča prve stopnje v zvezi s pravnimi značilnostmi spornega akta, ki naj bi sam spremenil njegov pravni položaj, je treba priznati utemeljenost trditve, da se je za določitev, ali so akti lahko predmet tožbe na podlagi člena 230 ES, treba posvetiti njihovi vsebini in tudi namenu njihovega avtorja. V skladu z ustaljeno sodno prakso je namreč oblika, v kateri so akti ali odločitve sprejeti, načeloma nepomembna za možnost njihovega izpodbijanja z ničnostno tožbo (glej zlasti zgoraj navedeni sodbi Komisija proti Svetu, točka 42, in IBM proti Komisiji, točka 9).

- 47 Čeprav s tega vidika torej ni mogoče izključiti, da se pisno sporočilo ali celo preprosta ustna izjava predloži v nadzor Sodišču na podlagi člena 230 ES, se ta možnost vseeno ne more razširiti do kršitve pravil in postopkov, povezanih z volitvami članov Parlamenta.
- 48 Kot je Sodišče prve stopnje pravilno navedlo v točkah 81 in 82 izpodbijane sodbe, v času dejstev v glavni stvari notni volilni postopek ni bil sprejet, zato so ta postopek v skladu s členom 7(2) Akta iz leta 1976 še naprej urejali veljavni predpisi v vsaki državi članici.
- 49 V teh okoliščinah, ker na podlagi člena 5 zakona iz leta 1977 izguba pasivne volilne pravice povzroči prenehanje mandata člana Parlamenta, ki se potrdi z odlokom, ta institucija ni imela druge možnosti, kot da nemudoma upošteva potrditev, ki so jo opravili že nacionalni organi, da se je sedež pritožnika sprostil, ker se je, kot je Sodišče prve stopnje pravilno navedlo v točki 90 izpodbijane sodbe, taka potrditev nanašala na predhodni pravni položaj, izhajajoč izključno iz odločitve teh organov. S trditvami, ki jih pritožnik navaja v tej pritožbi, ni mogoče ovreči zadnje ugotovitve.
- 50 Tako najprej glede trditve pritožnika, ki se nanaša na samo besedilo člena 12(2) Akta iz leta 1976, v katerem naj bi bila navedena obveznost Parlamenta, da „upošteva“ sprostitev sedeža na podlagi veljavnih nacionalnih predpisov v državi članici, ta določba nikakor ne podpira trditve pritožnika, ampak jasno poudarja popoln neobstoj diskrecijske pravice Parlamenta na tem področju. Pri tej posebni predpostavki namreč ni vloga Parlamenta, da potrdi sprostitev sedeža, ampak da, kot je Sodišče prve stopnje pravilno navedlo v točki 88 izpodbijane sodbe, preprosto

upošteva sprostitev sedeža, ki so jo potrdili že nacionalni organi, pri drugih predpostavkah, zlasti v zvezi z odstopom ali smrtjo enega od članov Parlamenta, pa ima ta institucija bolj dejavno vlogo, saj sama potrdi sprostitev sedeža in o tem obvesti zadevno državo članico.

- 51 To razlago med drugim potrjuje besedilo drugih določb Akta iz leta 1976, kot je člen 11 tega akta, in besedilo člena 7(1) Poslovnika Parlamenta. S členoma, ki se nanašata na preverjanje veljavnosti mandatov članov Parlamenta, je ta namreč pooblaščen, da odloča o veljavnosti mandata vsakega od svojih novoizvoljenih članov in o morebitnih ugovorih na podlagi določb Akta iz leta 1976, „z izjemo nacionalnih določb, na katere se akt sklicuje“ (člen 11 Akta iz leta 1976), in „z izjemo [ugovorov] na podlagi nacionalne volilne zakonodaje“ (člen 7(1) navedenega poslovnika). Ta pojasnila, ki so bila brez sprememb povzeta v sedanjem členu 12 Akta iz leta 1976, kakor je bil spremenjen s Sklepom Sveta 2002/772/ES, Euratom, z dne 25. junija 2002 in 23. septembra 2002 (UL L 283, str. 1), in v členu 3(1) zdaj veljavnega Poslovnika Parlamenta (UL 2005, L 44, str. 1), torej dejansko potrjujejo, da v sedanjem pravu Skupnosti Parlament nima pristojnosti v zvezi s sprostitvijo sedeža na podlagi nacionalnih predpisov.
- 52 Pritožnik, ki želi izpodbijati to razlago, se zaman sklicuje na pomen namena avtorja spornega akta ob njegovem sprejetju in trdi zlasti, da naj bi odbor za pravne zadeve in tudi predsednica Parlamenta „stalno štela za sprejeto“ načelo, da upoštevanje prenehanja mandata pritožnika spremeni zgolj njegov status. Poleg tega, da se taka trditev nanaša na presojo dejanskega stanja, ki načeloma ne spada pod nadzor Sodišča v okviru pritožbe, vsekakor iz več dokumentov, priloženih tožbi, izhaja, da sta navedeni odbor in predsednica Parlamenta menila, da ju obvezuje potrditev tega prenehanja, ki so jo opravili francoski organi.

- 53 To velja zlasti za zapisnik z izrednega sestanka odbora za pravne zadeve 15. maja 2000, iz katerega izhaja, da je predsednica tega odbora opozorila njegove člane, da mora biti odločitev Parlamenta omejena na „formalnost upoštevanja ali neupoštevanja“, in za dopis, poslan predsednici Parlamenta dva dni pozneje, v katerem je predsednica navedenega odbora jasno poudarila „izvršilno“ naravo odloka z dne 31. marca 2000. Ti dejstvi in dopis, ki ga je 9. junija 2000 predsednica Parlamenta poslala francoskim organom in v katerem navaja „nepreklicnost“ prenehanja mandata v skladu z navedenim odlokom, so se upoštevali v točkah 23, 24 oziroma 29 izpodbijane sodbe. Nobena od ugotovitev Sodišča prve stopnje v teh treh točkah pa ni bila izpodbijana v tej pritožbi.
- 54 Nazadnje, glede dejstva, ki ga navaja pritožnik, da je lahko imel sedež v Parlamentu do 23. oktobra 2000 in do tega datuma prejemal nadomestilo v breme te institucije in tudi osebni dohodek, ki so ga izplačevali francoski organi – kar naj bi po njegovem mnenju dokazovalo, da je zgolj sporni akt lahko spremenil njegov pravni položaj in bi torej lahko bil predmet tožbe na podlagi člena 230 ES –, je treba navesti, kot je to pravilno navedlo Sodišče prve stopnje, da gre za praktične posledice, ki so nastale zaradi zamude, s katero je Parlament upošteval uradno obvestilo francoskih organov o odloku z dne 31. marca 2000. V bistvu je bil pravni položaj pritožnika spremenjen zgolj z odlokom, s katerim je bilo potrjeno prenehanje njegovega mandata.
- 55 Pritožnik navaja v podporo svoje trditve dodatni trditvi, da je sporni akt mogoče izpodbijati. Prva se nanaša na dejstvo, da je Sodišče prve stopnje v točki 91 izpodbijane sodbe izrecno navedlo, da je pritožnik uveljavljal svoje pravice na Conseil d'État in Evropskem sodišču za človekove pravice, kar naj bi dokazovalo obstoj izpodbojnega akta, saj naj bi se Parlament tako lotil presoje dejanskih in pravnih sestavin. Druga trditev se nanaša na nepomembnost teorije potrdilnega akta,

ki naj bi bila podlaga za točko 97 navedene sodbe, kajti pravna sredstva, navedena v točki 91, naj bi pomenila nove pravne sestavine, ki so nastopile med datumom sprejetja odloka z dne 31. marca 2000 in datumom, ko je Parlament upošteval prenehanje mandata pritožnika.

56 V zvezi s tem zadostuje ugotovitev, da trditev, da naj bi se Parlament lotil presoje dejanskih in pravnih sestavin, temelji na očitno napačnem branju izpodbijane sodbe, kajti kot je že bilo navedeno v točki 45 te sodbe, je Sodišče prve stopnje v točki 91 izpodbijane sodbe odločilo, da za preverjanje upoštevanja postopka, določenega v veljavnem nacionalnem pravu, ali temeljnih pravic zadevne osebe ni pristojen Parlament, ampak nacionalna sodišča ali po potrebi Evropsko sodišče za človekove pravice. Navedba pravnih sredstev, ki jih je pritožnik vložil na Conseil d'État in Evropsko sodišče, ne pomeni potrditve obstoja kakršne koli diskrecijske pravice, ki naj bi jo imel Parlament, ampak pomeni dodaten dokaz neobstoja take pristojnosti Parlamenta in dejstva, da je pritožnik v nasprotju s tem, kar trdi, lahko dejansko uveljavljal svoje pravice na sodiščih.

57 Trditev pritožnika, da naj bi Sodišče prve stopnje v točki 97 izpodbijane sodbe implicitno uporabilo teorijo potrdirnega akta, je popolnoma neutemeljena. Kot je generalni pravobranilec navedel v točki 63 sklepnih predlogov, poleg dejstva, da noben element navedene točke 97 ne kaže, da naj bi bil namen Sodišča prve stopnje opreti se na tako teorijo, vsi razlogi iz izpodbijane sodbe nasprotno kažejo, da sta odlok z dne 31. marca 2000 in sporni akt različna po svojih lastnostih in svojem namenu.

58 Glede na vse navedene ugotovitve je torej treba ugotoviti, da Sodišče prve stopnje ni napačno uporabilo prava, s tem, da je tožbo J.-M. Le Pena zavrglo kot nedopustno.

59 Zato je treba to pritožbo zavrni, ne da bi bilo treba preučiti druge pritožbene razloge, ki jih navaja pritožnik in se nanašajo na formalno in vsebinsko nezakonitost spornega akta.

Stroški

60 V skladu s členom 69(2) Poslovnika, ki se uporablja za pritožbeni postopek na podlagi člena 118 tega poslovnika, se neuspeli stranki naloži plačilo stroškov, če so bili ti priglášeni. Parlament je predlagal, naj se pritožniku naloži plačilo stroškov, in ker pritožnik s svojimi predlogi ni uspel, se mu naloži plačilo stroškov tega postopka, vključno s stroški postopka za izdajo začasne odredbe iz točke 2 te sodbe. V skladu s členom 69(4), prvi pododstavek, Francoska republika, ki se je kot intervenientka udeležila postopka, nosi svoje stroške.

Iz teh razlogov je Sodišče (drugi senat) razsodilo:

- 1. Pritožba se zavrne.**
- 2. J.-M. Le Pen se naloži plačilo stroškov, vključno s stroški postopka za izdajo začasne odredbe.**
- 3. Francoska republika nosi svoje stroške.**

Podpisi